

**EL**

**EL**

**EL**



ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 26.3.2009  
COM(2009) 143 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ  
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**Ανακοίνωση για τη μη διάδοση των πυρηνικών**

# ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

## Ανακοίνωση για τη μη διάδοση των πυρηνικών

### 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το πολιτικό σκηνικό τα τελευταία χρόνια οδήγησε τη διεθνή κοινότητα να εστιάσει την προσοχή των Ηνωμένων Εθνών, της G8 και άλλων διεθνών φόρουμ στη μείωση των κινδύνων διάδοσης των πυρηνικών. Λόγω του ανανεωμένου ενδιαφέροντος παγκοσμίως για την πυρηνική ενέργεια και του αυξανόμενου αριθμού χωρών που εξετάζουν τη δυνατότητα να αποκτήσουν πρόγραμμα πυρηνικής ενέργειας για μη στρατιωτικούς σκοπούς, είναι ακόμη πιο σαφής η ανάγκη να ενισχυθούν οι διεθνείς εγγυήσεις μη διάδοσης των πυρηνικών.

Η συνθήκη για τη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων (NPT)<sup>1</sup> καθορίζει το γενικό πλαίσιο αντιμετώπισης του προβλήματος της μη διάδοσης των πυρηνικών και αναθέτει στον Διεθνή Οργανισμό Ατομικής Ενέργειας (ΔΟΑΕ) να διαδραματίσει καίριο ρόλο στο πεδίο αυτό. Το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ ενεργεί ως αρχή έσχατης ανάγκης στην αντιμετώπιση των περιπτώσεων κατάφορων παραβιάσεων των δεσμεύσεων μη διάδοσης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Κοινότητα και τα κράτη μέλη της ενεργούν, στο πλαίσιο των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους, με πολλούς τρόπους στο συγκεκριμένο πεδίο, από δράσεις στο πλαίσιο της κοινής εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) έως δράσεις βασισμένες στις συνθήκες της Κοινότητας. Έτσι, η ΕΕ μπορεί να συμβάλει αισθητά στην αντιμετώπιση του προβλήματος της μη διάδοσης ακόμη και σε παγκόσμιο επίπεδο, με βάση τη δική της εκτεταμένη πείρα στο θέμα της πυρηνικής ενέργειας και τους πολυάριθμους μηχανισμούς που διαθέτει.

Στην πρόσφατη ανακοίνωσή της «Η πυρηνική προστασία και ασφάλεια: μια διεθνής πρόκληση»<sup>2</sup>, η Επιτροπή εξήγγειλε ότι θα απευθύνει ειδική ανακοίνωση προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με τους διάφορους μηχανισμούς που διαθέτει η ΕΕ στο πεδίο της μη διάδοσης των πυρηνικών, και ιδίως με βάση τη συνθήκη Ευρατόμ.

Σκοπός της ανακοίνωσης είναι επομένως να διαμορφωθεί το παγκόσμιο πλαίσιο, από το οποίο θα αναδεικνύεται η ανάγκη για ενισχυμένες διεθνείς εγγυήσεις για τη μη διάδοση των πυρηνικών (τμήμα 2), να παρουσιασθούν οι κύριοι μηχανισμοί που διαθέτει η ΕΕ στο συγκεκριμένο πεδίο, ιδίως με βάση τη συνθήκη Ευρατόμ, (τμήμα 3), και οι τρόποι με τους οποίους είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν οι μηχανισμοί

---

<sup>1</sup> Η συνθήκη ετέθη προς υπογραφή τον Ιούλιο του 1968 και άρχισε να ισχύει στις 5 Μαρτίου 1970. Συνολικά, συμβαλλόμενα μέρη της συνθήκης είναι 189 χώρες, μεταξύ των οποίων και πέντε χώρες που διαθέτουν πυρηνικά όπλα.

<sup>2</sup> Ανακοίνωση της Επιτροπής: «Η πυρηνική προστασία και ασφάλεια: μια διεθνής πρόκληση», COM (2008) 312 τελικό της 22.5.2008.

αυτοί για να δοθούν – σε στενή συνεργασία με τον ΔΟΑΕ – μεγαλύτερες διεθνείς εγγυήσεις για τη μη διάδοση των πυρηνικών (τμήμα 4).

## **2. ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΗ ΔΙΑΔΟΣΗ ΤΩΝ ΠΥΡΗΝΙΚΩΝ**

Η άνοδος της ζήτησης ενέργειας σε παγκόσμιο επίπεδο, σε συνδυασμό με τις ανησυχίες για την ασφάλεια του εφοδιασμού και την αναγνώριση ότι χρειάζεται εν γένει να μειωθούν οι εκπομπές CO<sub>2</sub> ώστε να μετριασθούν τα αποτελέσματα της κλιματικής αλλαγής, δημιουργεί παγκοσμίως ανανεωμένο ενδιαφέρον για την πυρηνική ενέργεια.

Εν πρώτοις, πρέπει να σημειωθεί ότι στη διεθνή συνθήκη για τη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων αναγνωρίζεται το δικαίωμα όλων των συμβαλλομένων μερών της σύμβασης NPT να αναπτύσσουν και να χρησιμοποιούν την πυρηνική ενέργεια για ειρηνικούς σκοπούς.

Ο κίνδυνος της διάδοσης από τη χρήση της πυρηνικής ενέργειας μπορεί να προέλθει από δύο συγκεκριμένες πυρηνικές δραστηριότητες, τον εμπλουτισμό ουρανίου και την επεξεργασία του αναλωμένου πυρηνικού καυσίμου. Αυτές οι δραστηριότητες απαιτούν πολύ σύνθετες και δαπανηρές τεχνολογίες, οι οποίες μπορούν να δικαιολογηθούν από οικονομική άποψη μόνον εφόσον υπάρχει ανάλογη ζήτηση στην αγορά από πολλούς και μεγάλους πυρηνικούς σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής.

Με τα σημερινά δεδομένα του αυξημένου ενδιαφέροντος για την πυρηνική ενέργεια, η διεθνής κοινότητα πρέπει να πράξει ό,τι είναι δυνατόν για να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος περιστατικών πυρηνικής ασφάλειας ή/και εκτροπής είτε των πυρηνικών υλικών ή της πυρηνικής τεχνολογίας για μη ειρηνικούς σκοπούς. Συνεπώς, η διεθνής κοινότητα πρέπει να εξασφαλίσει ότι εξακολουθούν να τηρούνται οι όροι σχετικά με τη μη διάδοση, μεταξύ δε αυτών τα πρότυπα της συνθήκης NPT και του ΔΟΑΕ.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, ο κύριος διεθνής παράγοντας στην πρόληψη της διάδοσης των πυρηνικών όπλων είναι ο ΔΟΑΕ με τις δραστηριότητες διασφάλισης που διαθέτει με βάση τη συνθήκη NPT και το ενισχυμένο καθεστώς διασφαλίσεων με βάση τις συμφωνίες ολοκληρωμένων διασφαλίσεων και των πρόσθετων πρωτοκόλλων, και το δικαίωμά του να έχει στην κατοχή του σχάσιμα πυρηνικά υλικά. Σε πρόσφατες παγκόσμιες ενέργειες στο πεδίο αυτό περιλαμβάνεται πρωτοβουλία της συνόδου κορυφής της G8 το 2008, στην οποία τονίζεται η σημασία των διασφαλίσεων, της ασφάλειας και προστασίας/μη διάδοσης («3S») στην ανάπτυξη της πυρηνικής ενέργειας<sup>3</sup>. η παγκόσμια σύμπραξη για την πυρηνική ενέργεια (GNEP) με πρωτοβουλία των ΗΠΑ, το διεθνές έργο για καινοτόμους αντιδραστήρες και κύκλους καυσίμου (INPRO) και η παγκόσμια πρωτοβουλία για την καταπολέμηση της πυρηνικής τρομοκρατίας.

Πέραν της συνθήκης NPT, εγκρίθηκε το 2005 σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την εξάλειψη των πράξεων πυρηνικής τρομοκρατίας<sup>4</sup>. Η Ομάδα Πυρηνικών

<sup>3</sup> Έκθεση για τη διεθνή πρωτοβουλία σχετικά με την υποδομή πυρηνικής ενέργειας με βάση τα 3S, σύννοδος κορυφής της G8, Hokkaido, Ιαπωνία, 9.7.2008.

<sup>4</sup> Εγκρίθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ στις 13 Απριλίου 2005.

Προμηθευτών διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο, ιδίως μέσω της εφαρμογής των κατευθυντηρίων γραμμών για τις εξαγωγές πυρηνικών υλικών (βλ. επίσης σημείο 3.2).

Στην ΕΕ, υπάρχουν διάφοροι μηχανισμοί και για την προώθηση των στόχων μη διάδοσης των πυρηνικών (σημείο 3 κατωτέρω). Επιπλέον, η ΕΕ είναι παγκοσμίως πρωτοστατεί στην τεχνολογία εμπλουτισμού ουρανίου και στην επεξεργασία αναλωμένου καυσίμου. Εν προκειμένω, είναι σημαντικό να τονισθεί ότι οι ευρωπαϊκές αγορές εμπλουτισμένου ουρανίου και επεξεργασίας αναλωμένου καυσίμου είναι ανταγωνιστικές, αξιόπιστες και διαφανείς.

Στην ανακοίνωσή της «Ενεργειακή πολιτική για την Ευρώπη»<sup>5</sup>, η Επιτροπή θεωρεί αποφασιστικής σημασίας προτεραιότητα την προώθηση της μη διάδοσης, η οποία πρέπει να επιδιωχθεί με αποτελεσματική εξωτερική πολιτική της ΕΕ στον τομέα της ενέργειας. Η σημασία της μη διάδοσης για τη χρήση και τη μελλοντική ανάπτυξη της πυρηνικής ενέργειας επιβεβαιώθηκε στην ανακοίνωση επικαιροποίησης του ενδεικτικού πυρηνικού προγράμματος<sup>6</sup> στο πλαίσιο της δεύτερης ανασκόπησης της ενεργειακής στρατηγικής<sup>7</sup>. Επ' αυτού, η Επιτροπή τόνισε την ανάγκη να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ Ευρατόμ και ΔΟΑΕ, ώστε να επιτευχθεί διεθνώς το σκοπούμενο αποτέλεσμα. Στο πλαίσιο αυτό, υπογράφηκε κοινή δήλωση στις 7 Μαΐου 2008 μεταξύ της Επιτροπής και του ΔΟΑΕ<sup>8</sup> για την ενίσχυση της αμοιβαίας συνεργασίας στο πεδίο της πυρηνικής ενέργειας.

Πρόσφατα, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επαναδιακήρυξε την ιδιαίτερη σημασία που έχει η συνθήκη Ευρατόμ σε σχέση με τη δέσμευση των κρατών μελών που χρησιμοποιούν την πυρηνική ενέργεια σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα ασφάλειας και μη διάδοσης<sup>9</sup>.

### **3. ΚΥΡΙΑ ΜΕΣΑ ΤΗΣ ΕΕ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΤΗΣ ΜΗ ΔΙΑΔΟΣΗΣ ΤΩΝ ΠΥΡΗΝΙΚΩΝ**

Για να προωθήσει τους στόχους της στο πεδίο της μη διάδοσης των πυρηνικών, η ΕΕ διαθέτει διάφορους μηχανισμούς, κυρίως στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ, της συνθήκης ΕΚ και της συνθήκης Ευρατόμ.

Στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ, η μη διάδοση είναι αποφασιστικής σημασίας στόχος, ιδίως μετά το 2003 όταν η ΕΕ υιοθέτησε ευρωπαϊκή στρατηγική ασφάλειας<sup>10</sup>, μετά την οποία ακολούθησε η στρατηγική της ΕΕ κατά της διάδοσης των όπλων μαζικής καταστροφής (WMD)<sup>11</sup>. Η έκθεση για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής στρατηγικής ασφάλειας που εγκρίθηκε τον Δεκέμβριο του 2008<sup>12</sup>, από κοινού με τις νέες γραμμές δράσης για την καταπολέμηση της διάδοσης των όπλων μαζικής καταστροφής που

<sup>5</sup> COM (2007) 1 τελικό της 10.1.2007.

<sup>6</sup> COM (2008) 776 τελικό της 13.11.2008.

<sup>7</sup> COM (2008) 781 τελικό της 13.11.2008.

<sup>8</sup> Ανακοινωθέν Τύπου IP/08/719, 7.5.2008.

<sup>9</sup> Έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τις συμβατικές πηγές ενέργειας και την ενεργειακή τεχνολογία, A6-0348/2007 τελικό, 26.9.2007.

<sup>10</sup> «Μια ασφαλής Ευρώπη για έναν καλύτερο κόσμο» που εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 12.12.2003.

<sup>11</sup> Έγγραφο του Συμβουλίου 15708/03 της 12.12.2003.

<sup>12</sup> Έγγραφο S407/08 της 11.12.2008.

ενέκρινε το Συμβούλιο (Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων και Εξωτερικών Σχέσεων) στις 8 και 9 Δεκεμβρίου 2008<sup>13</sup>, επιβεβαιώνει ότι οι απειλές από WMD έχουν αυξηθεί και παραμένουν σοβαρό θέμα στο πολιτικό θεματολόγιο της ΕΕ. Είναι σαφές ότι η Επιτροπή θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην εφαρμογή των νέων γραμμών δράσης μέσω διαφόρων κοινοτικών μέσων και πολιτικών. Η ΕΕ έχει επίσης δηλώσει την πλήρη υποστήριξή της στο ψήφισμα 1540<sup>14</sup> του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, είναι μάλιστα σε εξέλιξη κοινές δράσεις του Συμβουλίου που υποστηρίζουν δράσεις του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας (ΔΟΑΕ).

Επίσης, κοινοτικοί μηχανισμοί, βασιζόμενοι στη συνθήκη ΕΚ και στη συνθήκη Ευρατόμ, ιδίως ο μηχανισμός συνεργασίας στον τομέα της πυρηνικής ασφάλειας (INSC)<sup>15</sup>, ο μηχανισμός προενταξιακής βοήθειας (IPA)<sup>16</sup> και ο μηχανισμός σταθερότητας (IfS)<sup>17</sup>, επιτρέπουν τη συνεργασία με τρίτες χώρες για τη μη διάδοση των πυρηνικών. Η συνοχή και η συνέργεια μεταξύ όλων των κοινοτικών μέσων, και ιδίως με τον μηχανισμό σταθερότητας, είναι ουσιαστικής σημασίας για την υποστήριξη της αποτελεσματικής εφαρμογής της στρατηγικής κατά των WMD.

Μέσω του μηχανισμού σταθερότητας, η Επιτροπή υποστηρίζει τρίτες χώρες στην ανάπτυξη εκπαίδευσης και συνδρομής στο πυρηνικό, βιολογικό, ραδιολογικό και χημικό πεδίο (ΠΑΒΧ). Μέχρι στιγμής, στο επίκεντρο ήταν οι χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Στο διάστημα 2009–2011, η συνδρομή της ΕΕ θα παγιωθεί με τις χώρες αυτές, ταυτόχρονα δε θα επεκταθεί σε νέες περιοχές που δημιουργούν ανησυχίες, ιδίως όσον αφορά τα πυρηνικά και τα βιολογικά όπλα, μεταξύ των οποίων η νοτιοανατολική Ασία, η Μέση Ανατολή και μέρη της Αφρικής. Με την εφαρμογή του ψηφίσματος 1540 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ θα υποστηριχθεί ο ΔΟΑΕ (πρωτοβουλία για την τράπεζα πυρηνικών καυσίμων), θα στρατευθούν πρώην επιστήμονες της WMD, θα αντιμετωπισθεί το λαθρεμπόριο πυρηνικού υλικού – καθώς και οι αθέμιτες χρηματοοικονομικές πρακτικές – και θα υποστηριχθεί ένα αποτελεσματικότερο σύστημα ελέγχου των εξαγωγών και η διασυννοριακή παρακολούθηση. Τα περιφερειακά «κέντρα αριστείας» του CBRN, τα οποία στηρίζονται στην εμπειρογνώσια του ΚΚΕρ, θα είναι θεμελιώδους σημασίας στο πλαίσιο αυτό. Με περίπου 300 εκατομμύρια ευρώ για την περίοδο 2007–2013, ο μηχανισμός σταθερότητας είναι κύριο μέσο για τη μη διάδοση, με το οποίο επιδιώκεται να δημιουργηθεί παιδεία ασφάλειας και προστασίας στο πυρηνικό, βιολογικό, ραδιολογικό και χημικό πεδίο (ΠΑΒΧ) ανά τον κόσμο, από κοινού με τους υπόλοιπους κοινοτικούς μηχανισμούς.

Άλλωστε, εξαρχής, κύριος στόχος της συνθήκης Ευρατόμ είναι η ανάπτυξη της πυρηνικής ενέργειας για ειρηνικούς σκοπούς. Για τον λόγο αυτό, πολλές διατάξεις της εν λόγω Συνθήκης καλύπτουν δραστηριότητες και όργανα που συμβάλλουν στη μη διάδοση των πυρηνικών υλικών, ακόμη και σε διεθνές επίπεδο, στα οποία η

---

<sup>13</sup> Έγγραφο 17172/08 του Συμβουλίου της 17.12.2008.

<sup>14</sup> Για την καταπολέμηση της διάδοσης των όπλων μαζικής καταστροφής, που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών στις 28 Απριλίου του 2004, S/RES/1540 (2004).

<sup>15</sup> Κανονισμός (Ευρατόμ) αριθ. 300/2007 του Συμβουλίου, της 19ης Φεβρουαρίου 2007, για τη θέσπιση μηχανισμού συνεργασίας στον τομέα της πυρηνικής ασφάλειας, ΕΕ L 81 της 22.3.2007.

<sup>16</sup> Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1085/2006 του Συμβουλίου, της 17ης Ιουλίου 2006, για τη θέσπιση μηχανισμού προενταξιακής βοήθειας, ΕΕ L 210 της 31.7.2006.

<sup>17</sup> Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1717/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Νοεμβρίου 2006, για τη θέσπιση μηχανισμού σταθερότητας, ΕΕ L 327 της 24.11.2006.

Κοινότητα μπορεί να διαπραγματεύεται και να συνάπτει συμφωνίες με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς (κεφάλαιο 10 της συνθήκης Ευρατόμ). Οι κύριες δραστηριότητες βάσει της συνθήκης Ευρατόμ που συνδέονται με τον στόχο μη διάδοσης είναι οι εξής:

### 3.1. Δραστηριότητες διασφάλισης

Οι διασφαλίσεις Ευρατόμ θεσπίστηκαν στο κεφάλαιο 7 της συνθήκης Ευρατόμ ήδη μια δεκαετία πριν ανοίξει προς υπογραφή η NPT. Η Επιτροπή έχει την ευθύνη να ελέγχει ότι δεν γίνεται εκτροπή των σχάσιμων πυρηνικών υλικών (πλουτόνιο, ουράνιο και θόριο) από τη σκοπούμενη χρήση, όπως αυτή έχει δηλωθεί από τους κοινοτικούς χρήστες, είτε πρόκειται για την πυρηνική βιομηχανία για τους φορείς εκμετάλλευσης πυρηνικών αντιδραστήρων και τους φορείς εκμετάλλευσης σταθμών εμπλουτισμού και επεξεργασίας είτε πρόκειται για χρήστες που δεν ανήκουν στην πυρηνική βιομηχανία, όπως τα ερευνητικά κέντρα και τα νοσηλευτικά ιδρύματα. Οι πυρηνικές διασφαλίσεις (επιθεωρήσεις και σχετικές μέθοδοι λογιστικής των πυρηνικών υλικών) συνιστούν την πρώτη γραμμή άμυνας κατά της εκτροπής των πυρηνικών υλικών από τις δεδηλωμένες δραστηριότητες σε μη ειρηνικούς σκοπούς.

Από την έναρξη ισχύος της NPT, ο ΔΟΑΕ ανέλαβε τον ρόλο να εξασφαλίζει ότι τηρούνται σε παγκόσμιο επίπεδο οι δεσμεύσεις για μη διάδοση των πυρηνικών υλικών.

Το σύστημα διασφαλίσεων Ευρατόμ λειτουργεί ως συλλογικό σύστημα λογιστικής και ελέγχου των πυρηνικών υλικών για όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ<sup>18</sup>, για εσωτερικούς σκοπούς και με βάση τις συμφωνίες διασφαλίσεων με τον ΔΟΑΕ. Αυτές οι βασικές συμφωνίες διασφαλίσεων έχουν συναφθεί μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρατόμ και του ΔΟΑΕ.

Οι επιθεωρητές του ΔΟΑΕ επιθεωρούν συνεπώς και πυρηνικές εγκαταστάσεις στην ΕΕ. Οι υπηρεσίες επιθεωρητών του ΔΟΑΕ και της Ευρατόμ εργάζονται σε στενή συνεργασία στην εφαρμογή των διασφαλίσεων στην ΕΕ. Οι δραστηριότητες επιθεώρησης πραγματοποιούνται με πλήρη συντονισμό και τη χρήση κοινού εξοπλισμού. Ωστόσο, κάθε επιθεώρηση συντάσσει ανεξάρτητα τα συμπεράσματά της από τις δραστηριότητες επιθεώρησης.

Η στενή συνεργασία με τον ΔΟΑΕ αφορά επίσης την εφαρμογή στην Κοινότητα των Πρόσθετων Πρωτοκόλλων των συμφωνιών διασφαλίσεων με τον ΔΟΑΕ, τα οποία συμπληρώνουν το σύστημα διασφαλίσεων του ΔΟΑΕ και επιτρέπουν να εντοπίζονται, πέραν της εκτροπής των δεδηλωμένων υλικών, μη δεδηλωμένες πυρηνικές δραστηριότητες.

Σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ ισχύει πρόσθετο πρωτόκολλο για κάθε αντίστοιχη συμφωνία διασφαλίσεων. Η Επιτροπή παρακολουθεί στενά τη μετάβαση των λίγων νέων κρατών μελών που απομένουν σε ό,τι αφορά την προσχώρησή τους στην αντίστοιχη τριμερή συμφωνία διασφαλίσεων που περιλαμβάνει το πρόσθετο πρωτόκολλο μεταξύ Ευρατόμ, ΔΟΑΕ και των χωρών της ΕΕ που δεν διαθέτουν

<sup>18</sup>

Συμπεριλαμβανομένου του πυρηνικού υλικού στον κύκλο του πυρηνικού καυσίμου για ειρηνική χρήση των κρατών που διαθέτουν πυρηνικά όπλα.

πυρηνικά όπλα και την επακόλουθη αναστολή των διμερών τους συμφωνιών διασφαλίσεων με τον ΔΟΑΕ.

Η Επιτροπή υποστηρίζει επίσης τη μεταφορά μεθοδολογιών για διασφαλίσεις μέσω της εφαρμογής διαφόρων κοινοτικών μηχανισμών. Από τα μέσα της δεκαετίας του '90, μέσω του προγράμματος TACIS της Επιτροπής και τώρα των προγραμμάτων του μηχανισμού συνεργασίας στον τομέα της πυρηνικής ασφάλειας, υποστηρίζεται ιδίως η μεταφορά μεθοδολογίας στη λογιστική των πυρηνικών υλικών στις χώρες ΚΑΚ, η Επιτροπή μάλιστα πρόκειται να πράξει το ίδιο σε άλλες τρίτες χώρες.

### **3.2. Υγεία και ασφάλεια, φυσική προστασία, παράνομη διακίνηση και έλεγχος των εξαγωγών**

Με βάση τις διατάξεις για την υγεία και την ασφάλεια (κεφάλαιο 3 της συνθήκης Ευρατόμ), έχει θεσπισθεί πλήρης νομοθεσία για τις αποστολές ραδιενεργών ουσιών μεταξύ των κρατών μελών<sup>19</sup>, για τον έλεγχο των κλειστών πηγών ραδιενέργειας και των έκθετων πηγών<sup>20</sup> και η οδηγία μεταφοράς<sup>21</sup> τους που την συμπληρώνει. Όλη αυτή η νομοθεσία προβλέπει τις διαδικασίες αδειοδότησης, εξουσιοδότησης και κοινοποίησης, οι οποίες σκοπό έχουν να εξασφαλισθεί ότι δεν γίνεται επεξεργασία, χρήση ή μεταφορά ραδιενεργών υλικών χωρίς ενδεδειγμένο κανονιστικό έλεγχο.

Επίσης, η Ευρατόμ έχει προσχωρήσει στη διεθνή σύμβαση για τη φυσική προστασία του πυρηνικού υλικού<sup>22</sup> και διαπραγματεύθηκε τροπολογίες στη σύμβαση σε θέματα που εμπíπτουν στην κοινοτική αρμοδιότητα. Η φυσική προστασία περιλαμβάνει τη μεταφορά επικίνδυνων εμπορευμάτων και την ασφάλεια στη θάλασσα, οι οποίες σχετίζονται με τη μεταφορά πυρηνικών ή ραδιενεργών υλικών.

Τα τελευταία χρόνια, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω του μηχανισμού σταθερότητας υποστηρίζει έργα που αποβλέπουν στην καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης. Εν προκειμένω, η ομάδα εργασίας διασυνοριακής διαχείρισης επιτρέπει τον συντονισμό με τις ΗΠΑ και τον ΔΟΑΕ.

Ο κανονισμός 1334/2000<sup>23</sup> του Συμβουλίου, ο οποίος εφαρμόζεται άμεσα σε κάθε κράτος μέλος, είναι το κοινοτικό νομοθέτημα που επιτρέπει στα κράτη μέλη να θέτουν σε εφαρμογή τις δεσμεύσεις τους στην Ομάδα Πυρηνικών Προμηθευτών. Η Επιτροπή συμμετέχει επίσης στην Ομάδα Πυρηνικών Προμηθευτών ως παρατηρητής και προεδρεύει της επιτροπής, η οποία έχει συσταθεί βάσει του κανονισμού και χειρίζεται όλα τα θέματα εφαρμογής. Η Επιτροπή υποβάλλει τακτικά προτάσεις επικαιροποίησης ή/και συμμόρφωσης του κανονισμού αυτού με τις διεθνείς μας δεσμεύσεις. Το 2006, η Επιτροπή πρότεινε μεταρρύθμιση του κοινοτικού καθεστώτος ελέγχου των εξαγωγών των ειδών διπλής χρήσης, ώστε να

<sup>19</sup> Κανονισμός (Ευρατόμ) αριθ. 1493/93 του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 1993, για τις αποστολές ραδιενεργών ουσιών μεταξύ κρατών μελών. ΕΕ L 148 της 19.6.1993.

<sup>20</sup> Οδηγία 2003/122/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2003, για τον έλεγχο των κλειστών πηγών ραδιενέργειας και των ένθετων πηγών. ΕΕ L 346 της 31.12.2003.

<sup>21</sup> Οδηγία 2006/117/Ευρατόμ του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2006, σχετικά με την επιτήρηση και τον έλεγχο των αποστολών ραδιενεργών αποβλήτων και αναλωμένου πυρηνικού καυσίμου. ΕΕ L 337 της 5.12.2006.

<sup>22</sup> Έγγραφο INFCIRC/274/Αναθ.1

<sup>23</sup> Κανονισμός του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 1334/2000, της 22ας Ιουνίου 2000, περί κοινοτικού συστήματος ελέγχου των εξαγωγών ειδών και τεχνολογίας διπλής χρήσης.



ενισχυθεί η αποτελεσματικότητά του, να ποινικοποιηθούν οι σοβαρότερες παραβιάσεις και να ευθυγραμμισθεί με τις διατάξεις του ψηφίσματος 1540 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ σχετικά με τη διαμετακόμιση και τη διαμεσολάβηση.

Στο ευρύτερο πλαίσιο ΠΑΒΧ, η Επιτροπή καταστρώνει προς το παρόν πολιτική για την ασφάλεια ΠΑΒΧ λαμβάνοντας πλήρως υπόψη τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του Δεκεμβρίου 2007 για την αντιμετώπιση των χημικών, βιολογικών, ραδιολογικών και πυρηνικών κινδύνων. Η πολιτική αυτή αναμένεται να τεθεί σε εφαρμογή στα μέσα του 2009. Από τον Φεβρουάριο του 2008 έως τον Ιανουάριο του 2009, μια επιχειρησιακή ομάδα ΠΑΒΧ εργάστηκε σε επίπεδο ΕΕ για να προσδιορίσει τις συγκεκριμένες δράσεις που χρειάζεται να αναληφθούν για να ενισχυθεί η ασφάλεια ΠΑΒΧ στην Ευρώπη. Η εν λόγω επιχειρησιακή ομάδα απαρτιζόταν από εμπειρογνώμονες των αρχών των κρατών μελών, του ιδιωτικού τομέα, της Europol, της Eurojust και των ευρωπαϊκών οργάνων.

### 3.3. Οργανισμός Εφοδιασμού της Ευρατόμ

Ο Οργανισμός Εφοδιασμού της Ευρατόμ<sup>24</sup> συμβάλλει σήμερα στη μη διάδοση κυρίως με τους εξής τρόπους:

- εγκρίνει τη σύναψη συμβάσεων εφοδιασμού, όταν εισάγονται στην Κοινότητα φυσικώς πυρηνικά υλικά ή όταν εξάγονται από αυτήν·
- ελέγχει εάν οι συμβάσεις εφοδιασμού συνάπτονται μόνον για ειρηνική τελική χρήση και εάν όλες οι συμβάσεις εφοδιασμού περιέχουν ρήτρα διασφαλίσεων·
- διαθέτει διαδικασίες έγκρισης των εξαγωγών πυρηνικών υλικών που παράγονται στην Κοινότητα<sup>25</sup>.

Άλλο σημαντικό σημείο είναι η δυνατότητα δημιουργίας εμπορικών αποθεμάτων πυρηνικών υλικών ή αποθεμάτων ασφαλείας, σύμφωνα με το άρθρο 72 της συνθήκης Ευρατόμ.

Η Κοινότητα ασκεί το δικαίωμα κυριότητας, το οποίο αφορά «όλα τα ειδικά σχάσιμα υλικά, τα οποία παράγονται ή εισάγονται από κράτος μέλος, πρόσωπο ή επιχείρηση και υποβάλλονται στον έλεγχο ασφαλείας» (κεφάλαιο 8 της Συνθήκης). Η κυριότητα συνεπάγεται επίσης ευθύνη για τους ελέγχους ασφαλείας υπό την ευρύτερη έννοια με τη λήψη μέτρων φυσικής προστασίας.

### 3.4. Έρευνα και Κοινό Κέντρο Ερευνών (ΚΚΕρ)

Οι ειδικές διατάξεις για την έρευνα (κεφάλαιο 1 της συνθήκης Ευρατόμ) αποτελούν τη βάση όλων των κοινοτικών προγραμμάτων πυρηνικής έρευνας, μέσω των οποίων είναι δυνατόν να αντιμετωπισθεί το θέμα της αντίστασης κατά της διάδοσης των

---

<sup>24</sup> Στο κεφάλαιο 6 της Συνθήκης θεσπίζεται ο Οργανισμός Εφοδιασμού και προβλέπεται το δικαίωμά του να επιλέγει υλικά, να συνάπτει συμβάσεις εφοδιασμού και να μεριμνά για την ασφάλεια εφοδιασμού.

<sup>25</sup> Για να ζορηγήσει έγκριση, η Επιτροπή λαμβάνει ιδίως υπόψη της τα εξής κριτήρια: χρήση όχι για σκοπούς έκρηξης, εφαρμογή των εγγυήσεων του ΔΟΑΕ, εφαρμογή μέτρων φυσικής προστασίας, εφαρμογή ειδικών όρων για την επαναμεταφορά σε άλλη τρίτη χώρα που δεν διαθέτει πυρηνικά όπλα, καθώς και για τις μετέπειτα επαναμεταφορές αυτού του τύπου.

πυρηνικών όπλων στον καινοτόμο σχεδιασμό των αντιδραστήρων. Πέραν των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις διασφαλίσεις, τα άλλα πεδία του προγράμματος έρευνας και εκπαίδευσης Ευρατόμ είναι ανοικτά στη διεθνή συνεργασία, με την οποία είναι δυνατόν να επιδιωχθούν οι στόχοι μη διάδοσης της παρούσας ανακοίνωσης.

Το Κοινό Κέντρο Ερευνών (ΚΚΕρ), το οποίο ιδρύθηκε με το άρθρο 8 της συνθήκης Ευρατόμ, υπήρξε πάντοτε ο κύριος παράγων υποστήριξης τόσο της Επιτροπής όσο και του ΔΟΑΕ. Το ΚΚΕρ έχει αναλάβει να αναπτύσσει μεθοδολογίες και τεχνολογίες για την εφαρμογή των διασφαλίσεων, την εκπαίδευση των επιθεωρητών της Επιτροπής και του ΔΟΑΕ και την εφαρμογή του ευρωπαϊκού προγράμματος υποστήριξης του ΔΟΑΕ.

Ως πρωτοπóρος φορέας κατά της παράνομης διακίνησης, ζητήθηκε από το ΚΚΕρ να βοηθήσει τα νέα κράτη μέλη στη μεταφορά του κοινοτικού κεκτημένου με την εκπαίδευση των αρχών και των εμπειρογνομόνων τους κατά τη διάρκεια της διαδικασίας διεύρυνσης.

Με την ίδρυση δύο εργαστηρίων στις δύο ευρωπαϊκές εγκαταστάσεις επανεπεξεργασίας στη Γαλλία και το ΗΒ και τη μεγάλη συμβολή του στο εργαστήριο της Ιαπωνίας, σε συνεργασία με τον ΔΟΑΕ, αναγνωρίστηκε στο ΚΚΕρ η αρμοδιότητα διασφάλισης των εγκαταστάσεων κύκλου του πυρηνικού καυσίμου. Επίσης, ανατέθηκε στο ΚΚΕρ η τεχνική υλοποίηση του προγράμματος TACIS για την πυρηνική ασφάλεια. Από το 1994, μέσω του προγράμματος TACIS, η Επιτροπή παρέχει σημαντική υποστήριξη στα Επιστημονικά και Τεχνολογικά Κέντρα της Μόσχας<sup>26</sup> και του Κιέβου<sup>27</sup>, τα οποία επιδιώκουν τον περιορισμό της διάδοσης των ευαίσθητων πληροφοριών που αποκτούν οι επιστήμονες στο πλαίσιο των προγραμμάτων των WMD. Οι ειρηνικές δραστηριότητες έρευνας, στις οποίες έλαβαν μέρος 70.000 επιστήμονες, υποστηρίχθηκαν με επιτυχία. Η συνεχιζόμενη υποστήριξη των προγραμμάτων για τον αναπροσανατολισμό των επιστημόνων που εργάζονταν στο παρελθόν στην παραγωγή όπλων στις χώρες της ΚΑΚ και άλλες περιοχές παρέχεται μέσω του μηχανισμού σταθερότητας.

#### 4. Η ΔΥΝΑΤΗ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα μπορούσε, στο πλαίσιο των σχετικών αρμοδιοτήτων της, να αναπτύξει τις εξής καίριες δράσεις στο πεδίο της μη διάδοσης των πυρηνικών:

- ενίσχυση της υποστήριξης της συνθήκης για τη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων, των διασφαλίσεών της και του πρόσθετου πρωτοκόλλου της·

---

<sup>26</sup> Το Διεθνές Επιστημονικό και Τεχνολογικό Κέντρο (ISTC) στη Μόσχα ασχολείται με την απασχόληση και τον αναπροσανατολισμό των επιστημόνων από τη Ρωσία, την Αρμενία, τη Λευκορωσία, τη Γεωργία, το Καζακστάν, την Κιργισία και το Τατζικιστάν, οι οποίοι εργάζονταν στο παρελθόν στην παραγωγή όπλων. Λειτουργεί από κοινού με τα κράτη δικαιούχους και την ΕΕ, τις ΗΠΑ, τον Καναδά, την Ιαπωνία, την Κορέα και τη Νορβηγία.

<sup>27</sup> Το Επιστημονικό και Τεχνολογικό Κέντρο της Ουκρανίας (STCU) στο Κίεβο ασχολείται με την απασχόληση και τον αναπροσανατολισμό των επιστημόνων από την Ουκρανία, το Αζερμπαϊτζάν, τη Γεωργία, τη Μολδαβία και το Ουζμπεκιστάν, οι οποίοι εργάζονταν στο παρελθόν στην παραγωγή όπλων. Λειτουργεί από κοινού με τα κράτη δικαιούχους και την ΕΕ, τις ΗΠΑ και τον Καναδά.

- επέκταση της συνεργασίας με τις κύριες χώρες που είναι πυρηνικές δυνάμεις με διμερείς συμφωνίες Ευρατόμ, σε συνδυασμό με μέτρα που θα ληφθούν με βάση την ανακοίνωση του Μαΐου του 2008<sup>28</sup>.
- συμβολή στην ανάπτυξη διεθνούς συστήματος εγγυημένου εφοδιασμού με πυρηνικό καύσιμο των χωρών που επιθυμούν να αναπτύξουν την πυρηνική ενέργεια χωρίς να έχουν δικές τους εγκαταστάσεις κύκλου πυρηνικού καυσίμου.

#### **4.1. Ενίσχυση της υποστήριξης της συνθήκης για τη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων και των πυρηνικών διασφαλίσεων**

Κύρια προτεραιότητα για τη μη διάδοση είναι να διατηρηθεί και να ενταθεί η υποστήριξη της συνθήκης NPT και των πυρηνικών διασφαλίσεων.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Κοινότητα και τα κράτη μέλη τους, ενεργώντας στο πλαίσιο των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους, πρέπει, σε στενή συνεργασία με τον ΔΟΑΕ, να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους για να ενισχυθεί και να προωθηθεί η αξιοπιστία του καθεστώτος NPT αναπτύσσοντας κοινή προσέγγιση όσον αφορά τους κινδύνους της διάδοσης, και ιδίως όσον αφορά τις χώρες εκείνες που είτε είναι συμβαλλόμενα μέρη της συνθήκης NPT είτε είναι συμβαλλόμενα μέρη της αλλά δεν παρέχουν επαρκείς εγγυήσεις για την εφαρμογή της.

Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει επίσης να καλυφθούν με συγκεκριμένα μέτρα τα εξής πεδία, με πλήρη αξιοποίηση των διαθέσιμων μέσων με συμπληρωματικό τρόπο:

- ενίσχυση του διεθνούς πλαισίου για ευαίσθητες δραστηριότητες που σχετίζονται με τον κύκλο του πυρηνικού καυσίμου·
- συμβολή στην εφαρμογή των «νέων αξόνων δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην καταπολέμηση της διάδοσης των όπλων μαζικής καταστροφής και των συστημάτων παράδοσής τους», οι οποίοι περιλαμβάνουν διατάξεις για την ενίσχυση των ελέγχων εξαγωγών και την αύξηση της ικανότητας καταπολέμησης της παράνομης διακίνησης·
- εξέταση των πλέον ενδεδειγμένων κυρώσεων σε περίπτωση παραβίασης των δεσμεύσεων περί μη διάδοσης είτε από τρίτες χώρες είτε από εξαγωγούς χώρες της ΕΕ.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Κοινότητα και τα κράτη μέλη τους, ενεργώντας στο πλαίσιο των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους, θα μπορούσαν να διευκολύνουν τη διαδικασία αυτή και να αυξήσουν την υποστήριξή τους στην NPT σε όλα τα πεδία της αρμοδιότητάς τους. Στα κύρια μέτρα θα μπορούσε να περιληφθεί:

- ενισχυμένη συνεργασία με τον ΔΟΑΕ στο πεδίο των διεθνών διασφαλίσεων, στις οποίες η Επιτροπή μπορεί να στηριχθεί σε μεγάλο αριθμό καλώς εκπαιδευμένων πυρηνικών επιθεωρητών Ευρατόμ με πείρα στην από κοινού εργασία με τον ΔΟΑΕ, και στην πείρα της στην εφαρμογή διασφαλίσεων στη χρήση πυρηνικού υλικού για ειρηνικούς σκοπούς στα κράτη που διαθέτουν πυρηνικά όπλα·

<sup>28</sup> Ανακοίνωση της Επιτροπής: «Η πυρηνική προστασία και ασφάλεια: μια διεθνής πρόκληση», COM (2008) 312 τελικό της 22.5.2008.

- η πλήρης συμμόρφωση με το αναβαθμισμένο καθεστώς NPT πρέπει να καταστεί στόχος εφόσον επιδιώκεται στενότερη συνεργασία της Κοινότητας με τρίτες χώρες, ιδίως με τη σύναψη διμερών συμφωνιών συνεργασίας Ευρατόμ στο πεδίο της ειρηνικής χρήσης της πυρηνικής ενέργειας (σημείο 4.2): μηχανισμοί όπως ο μηχανισμός συνεργασίας στον τομέα της πυρηνικής ασφάλειας (INSC) και ο μηχανισμός σταθερότητας (IFS) θα μπορούσαν να κινητοποιηθούν για να βοηθηθούν οι χώρες αυτές στα αντίστοιχα πεδία·
- η πλήρης συμμόρφωση με το αναβαθμισμένο καθεστώς NPT πρέπει να συνιστά σημαντικό θέμα όταν καταρτίζονται διμερείς εγγυήσεις εφοδιασμού με πυρηνικό καύσιμο (σημείο 4.3).

Στο μέλλον, αναμένεται ότι, λόγω του αυξανόμενου αριθμού χωρών που αναπτύσσουν ή επιθυμούν να αναπτύξουν προγράμματα πυρηνικής ενέργειας, ο ΔΟΑΕ θα αντιμετωπίσει αξιοσημείωτο πρόβλημα, για το οποίο θα χρειασθεί να κινητοποιήσει όλα τα μέσα που διαθέτει. Θα μπορούσαν να αναζητηθούν τρόποι να αναβαθμισθεί η τεχνική υποστήριξη και συνδρομή Ευρατόμ προς τον ΔΟΑΕ στην άσκηση των καθηκόντων του, με ταυτόχρονο σεβασμό των αρμοδιοτήτων κάθε οργανισμού.

#### **4.2. Επέκταση της συνεργασίας με τις κύριες χώρες που είναι πυρηνικές δυνάμεις μέσω διμερών συμφωνιών Ευρατόμ**

Μέχρι σήμερα, έχουν συναφθεί συμφωνίες συνεργασίας Ευρατόμ για την ειρηνική χρήση της πυρηνικής ενέργειας κυρίως με μεγάλες προμηθεύτριες χώρες (ΗΠΑ, Καναδάς, Αυστραλία, Καζακστάν) ή χώρες πελάτες (Ιαπωνία).

Πρέπει να καταστεί προτεραιότητα η σύναψη διμερούς συμφωνίας συνεργασίας Ευρατόμ για την ειρηνική χρήση της πυρηνικής ενέργειας με όλες τις καίριες χώρες που επιθυμούν να αναπτύξουν σημαντικό εμπόριο πυρηνικών υλικών με τα κράτη μέλη της ΕΕ ή/και τη βιομηχανία της ΕΕ. Λαμβάνοντας υπόψη το ανανεωμένο ενδιαφέρον για την πυρηνική ενέργεια, η ΕΕ θα μπορούσε να συμβάλει συνάπτοντας συμφωνίες Ευρατόμ με τρίτες χώρες που θα εγγυώνται υψηλό επίπεδο πυρηνικής ασφάλειας και θα εξασφαλίζουν ότι όλες οι χώρες θα δεσμευθούν για την απόλυτα ειρηνική χρήση της πυρηνικής ενέργειας.

Στις συμφωνίες Ευρατόμ υπάρχουν διάφοροι όροι που αφορούν τις διασφαλίσεις και το πρόσθετο πρωτόκολλο, καθώς και όλες τις σχετικές διεθνείς συνθήκες (που καλύπτουν πτυχές όπως η πυρηνική ασφάλεια, η διαχείριση των αποβλήτων, η φυσική προστασία). Κατά την διαπραγμάτευση και την υπογραφή διεθνών συμφωνιών Ευρατόμ, η Επιτροπή θα επιδιώξει επομένως να προσχωρήσουν όλοι οι εταίροι της σε όλες τις σχετικές διεθνείς συνθήκες.

Επιπλέον, σε όλες τις νέες συμφωνίες Ευρατόμ, ή κατά την τροποποίηση συμφωνιών που ήδη υπάρχουν, η Κοινότητα επιδιώκει την ανάληψη δεσμεύσεων από τα άλλα συμβαλλόμενα μέρη ότι όλες οι μεταφορές υλικών ή εξοπλισμού που καλύπτουν οι συμφωνίες θα πραγματοποιούνται σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της Ομάδας Πυρηνικών Προμηθευτών. Κατ'αυτόν τον τρόπο, θα ήταν δυνατόν να προστεθούν όροι για την επαναμεταφορά προϊόντων κοινοτικής προέλευσης σε τρίτες χώρες και να μειωθεί έτσι ο κίνδυνος εκτροπής υλικών ή τεχνολογίας σε ανεπιθύμητους προορισμούς.

#### 4.3. Συμβολή στην ανάπτυξη διεθνούς συστήματος εγγυημένου εφοδιασμού με πυρηνικό καύσιμο των χωρών που επιθυμούν να αναπτύξουν την πυρηνική ενέργεια χωρίς να έχουν δικές τους εγκαταστάσεις κύκλου πυρηνικού καυσίμου

Για τη μείωση των κινδύνων διάδοσης απαιτείται αυστηρός έλεγχος του κύκλου του πυρηνικού καυσίμου. Ταυτόχρονα, είναι σημαντικό να αποκτήσουν νόμιμη πρόσβαση σε πυρηνικό καύσιμο οι χώρες που επιθυμούν να αναπτύξουν πυρηνική ενέργεια υπό συνθήκες ασφάλειας και προστασίας. Στο πλαίσιο αυτό, υποβλήθηκαν διάφορες προτάσεις, ακόμη και από κράτη μέλη, σχετικά με τον εγγυημένο εφοδιασμό με πυρηνικό καύσιμο χωρών που δεν επιθυμούν να αποκτήσουν δικές τους εγκαταστάσεις κύκλου πυρηνικού καυσίμου.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα μπορούσε να συμβάλει αισθητά στη διεθνή συνεργασία στο πεδίο αυτό, καθώς η Ευρώπη διαθέτει τις πιο προηγμένες και ασφαλείς τεχνολογίες στον κύκλο πυρηνικού καυσίμου, ειδικά στις δραστηριότητες εμπλουτισμού και επανεπεξεργασίας ουρανίου, οι οποίες είναι και οι πιο ευαίσθητες σε ό,τι αφορά τους κινδύνους διάδοσης.

Εν προκειμένω, το Συμβούλιο στα συμπεράσματά του της 8ης Δεκεμβρίου 2008<sup>29</sup> έλαβε την καταρχήν απόφαση να υποστηρίξει τη σύσταση τράπεζας πυρηνικού καυσίμου υπό τον έλεγχο του ΔΟΑΕ, στην οποία η Ευρωπαϊκή Ένωση θα μπορούσε να συμβάλει με ποσό έως 25 εκατομμυρίων ευρώ, μόλις οι όροι και οι τρόποι σύστασης της τράπεζας καθορισθούν και εγκριθούν από το Διοικητικό Συμβούλιο του ΔΟΑΕ. Ταυτόχρονα, το Συμβούλιο εξέφρασε την ικανοποίησή του για την ετοιμότητα της Επιτροπής να συμβάλει στο έργο αυτό μέσω των σχετικών κοινοτικών μηχανισμών. Για να επιταχυνθεί η διαδικασία λήψης απόφασης, θα μπορούσε να δοθεί εντολή στην Επιτροπή να συμβάλει στον καθορισμό των όρων και των τρόπων σύστασης της τράπεζας καυσίμου. Ένα από τα κύρια πλεονεκτήματα μιας πολυμερούς προσέγγισης είναι ότι οι νεοεισερχόμενοι στην αγορά θα ενθαρρυνθούν να απόσχουν εκούσια από σύνθετες και δαπανηρές επενδύσεις, δυσανάλογες των αναγκών τους, και ότι ταυτόχρονα θα υπάρχουν πρόσθετες εγγυήσεις για την ασφάλεια εφοδιασμού με πυρηνικό καύσιμο.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, συντελώντας δραστήρια στην ανάπτυξη μιας τέτοιας πρωτοβουλίας, θα μπορούσε να αξιοποιήσει πλήρως τους μηχανισμούς Ευρατόμ<sup>30</sup> και άλλους κοινοτικούς μηχανισμούς, όπως τον μηχανισμό σταθερότητας και τον μηχανισμό συνεργασίας στον τομέα της πυρηνικής ασφάλειας, και να λάβει υπόψη τόσο τις διατάξεις διεθνών συμφωνιών και η συνθήκη Ευρατόμ όσο και την ομαλή λειτουργία της ευρωπαϊκής αγοράς πυρηνικής ενέργειας.

Καθώς η ασφάλεια εφοδιασμού με πυρηνικό καύσιμο είναι ουσιαστική για την παροχή εγγύησης μη διάδοσης, ιδίως για να αποφευχθεί η διάδοση ευαίσθητων τεχνολογιών, όπως ο εμπλουτισμός, ο Οργανισμός Εφοδιασμού της Ευρατόμ πρέπει να αποβεί καίριος παράγων στη διαδικασία αυτή.

<sup>29</sup> 2914η σύνοδος του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων της 8ης Δεκεμβρίου 2008.

<sup>30</sup> Οι διατάξεις για τις κοινές επιχειρήσεις (κεφάλαιο 5 της συνθήκης Ευρατόμ) μπορούν να αποτελέσουν πιθανό υπόδειγμα για τη δημιουργία πολυμερούς μηχανισμού για τον κύκλο του πυρηνικού καυσίμου. Η συμμετοχή τρίτων χωρών ή διεθνών οργανισμών στη χρηματοδότηση ή τη διαχείριση κοινών επιχειρήσεων προβλέπεται ρητά, οπότε επιτρέπεται η συμμετοχή χωρών μη μελών της ΕΕ.